

بسم خدا

چارچوب عملیاتی استخراج شاخص‌های اقتصادی صنعت بیمه

ابوالفضل خاوری نژاد
دی ۱۳۹۸

مقدمه: نماگرهای عملکرد

- نماگرهایی که مبنای ارزیابی عملکرد بنگاه قرار می گیرند تا در هدف گذاری و ارزیابی نتایج برنامه های بهبود مورد استفاده قرار گیرند، نماگرهای کلیدی عملکرد نامیده می شوند
- از نماگرهای کلیدی شناخته شده، نماگرها مالی هستند
- در کنار نماگرهای مالی، نماگرهای اقتصادی نیز از قابلیت قابل توجهی در ارزیابی وضعیت بنگاه برخوردارند
- نماگرهای اقتصادی غالباً با استفاده از اطلاعات مالی بنگاه ها که در صورت های مالی آنها منعکس می گردد، تهیه می شوند
- مفاهیم، تعاریف و قواعد تهیه نماگرهای اقتصادی نسبت به نماگرهای مالی کمتر شناخته شده اند

مقدمه: نماگرهای عملکرد

- مانند همه نماگرهای عملکرد، نماگرهای اقتصادی نیز به کلی و جزئی قابل تفکیک هستند
- برخی از نماگرهای عملکرد از نماگرهای دیگر بدست می آیند بنابراین نماگرهای ترکیبی هستند
- نماگرهای کلیدی عملکرد نقش مهمی در همه برنامه های بهبود و ارتقا دارند
- برای حفظ جامعیت و بررسی ابعاد مختلف فعالیت بنگاه لازم است که نماگرهای عملکرد اقتصادی همراه با نماگرهای عملکرد مالی به صورت مستمر در بنگاه تهیه شود

چارچوب عملیاتی استخراج شاخص‌های اقتصادی

- این چارچوب یک چارچوب محاسباتی است که اساساً از چارچوب‌های شناخته شده حساب‌های کلان اخذ شده و سپس برای بنگاه‌ها در سطح خرد تطبیق داده شده است
- از ویژگی‌های مهم این چارچوب، وجود پیوستگی و توالی بین حساب‌ها و خروجی حساب‌ها است
- حساب‌های طراحی شده عبارتند از حساب تولید، حساب ایجاد درآمد، حساب تخصیص درآمد اولیه، حساب توزیع ثانویه درآمد، حساب سرمایه و حساب مالی

چارچوب عملیاتی استخراج شاخص‌های اقتصادی

- خروجی این حساب‌ها به ترتیب عبارتند از: ارزش افزوده، مازاد عملیاتی، درآمد اولیه، درآمد قابل تصرف یا پس انداز، شکاف پس انداز/سرمایه گذاری، خالص وام گیری/وام دهی
- ویژگی دیگر این چارچوب، تهیه خروجی‌های کلیدی نظیر ارزش افزوده، پس انداز و خالص وام گیری/وام دهی از دو روش کاملاً متفاوت برای نیل به یک رقم واحد است
- بر این اساس، کنترل صحت نتایج در این چارچوب پیش‌بینی شده است

چارچوب عملیاتی استخراج شاخص‌های اقتصادی

- داده‌های اولیه از صورت‌های مالی شامل صورت سود و زیان و ترازنامه استخراج می‌شود
- به منظور تبدیل داده‌های اولیه به اطلاعات و شاخص‌های اقتصادی یک جدول میانی طراحی شده است
- طراحی این جدول میانی بر اساس استانداردها و تجربیات بین‌المللی انجام شده است

مفاهیم، تعاریف و روابط اساسی

■ ستانده

عبارت از مجموع ارزش محصولات تولید شده توسط واحد مورد بررسی که به بیرون از آن ارایه می شود طی یک دوره مالی را گویند.

■ مصرف واسطه

عبارتست از مجموع ارزش کالاها و خدماتی که به عنوان داده در فرایند تولید مورد استفاده قرار گرفته و به مصرف رسیده یا تغییر شکل می دهند.

■ ارزش افزوده

عبارت از مجموع ارزش جدیدی که در فرایند تولید ایجاد می شود و از تفاضل مصارف واسطه از ارزش ستانده بدست می آید.

مصارف واسطه - ارزش ستانده = ارزش افزوده

مفاهیم، تعاریف و روابط اساسی

■ جبران خدمات کارکنان

همه پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی قابل پرداخت به کارکنان بابت کار انجام شده را گویند. بنابراین جبران خدمات سهم نیروی کار از ارزش افزوده است.

■ مازاد عملیاتی

مازاد عملیاتی سهم سرمایه از ارزش افزوده بوده و شامل سود عملیاتی، بهره پرداختی، سود سهام پرداختی و رانت می‌باشد.

جبران خدمات کارکنان – ارزش افزوده = مازاد عملیاتی

■ درآمد اولیه

به مجموع درآمد ایجاد شده از فعالیت‌های بنگاه و خالص درآمد دارایی‌های گویند.

خالص درآمد دارایی‌ها + ارزش افزوده = درآمد اولیه

مفاهیم، تعاریف و روابط اساسی

■ درآمد قابل تصرف (پس انداز)

آن قسمت از درآمد بنگاه که توسط مدیران بنگاه برای توسعه فعالیت‌ها قابل استفاده است. پس انداز همان منابع داخلی بنگاه برای سرمایه گذاری محسوب می‌شود.

خالص انتقالات جاری دریافتی + درآمد اولیه = پس انداز

■ موجودی سرمایه

عبارت است از ارزش کل سرمایه‌های ثابت خریداری یا ایجاد شده به منظور تولید کالاها و خدمات شامل ساختمان و تاسیسات؛ و ماشین‌آلات و تجهیزات و دارایی‌های ثابت نامشهود. در معنای وسیع‌تر شامل موجودی انبار نیز می‌باشد.

■ تشکیل سرمایه (سرمایه گذاری غیرمالی)

ارزش ساخت یا خرید هر نوع کالای سرمایه‌ای نظیر ساختمان و تاسیسات و ماشین‌آلات و تجهیزات و نیز دارایی‌های ثابت نامشهود (نظیر نرم افزارهای رایانه‌ای) در یک دوره مالی به علاوه تغییر در موجودی انبار

مفاهیم، تعاریف و روابط اساسی

■ شکاف پس انداز و سرمایه گذاری غیر مالی (خالص وام دهی / وام گیری)

عبارتست از تفاضل و تفاوت بین میزان پس انداز یا منابع داخلی بنگاه و تشکیل سرمایه

سرمایه گذاری - پس انداز = شکاف پس انداز / سرمایه گذاری

خالص وام گیری $\rightarrow$ سرمایه گذاری $<$ پس انداز : اگر

خالص وام دهی $\rightarrow$ سرمایه گذاری $>$ پس انداز : اگر

■ سرمایه گذاری مالی (مثبت یا منفی) عبارت از افزایش یا کاهش دارایی ها

و بدهی های مالی بنگاه است که توسط ابزارهای مالی معمول انجام

می شود

مفاهیم، تعاریف و روابط اساسی

- همه بنگاه‌ها کم و بیش دارای سرمایه گذاری مالی هستند
- سرمایه گذاری مالی بنگاه‌ها مشروط به بزرگتر بودن پس انداز نسبت به تشکیل سرمایه نیست
- بنگاهی دارای خالص سرمایه گذاری مالی مثبت است که پس انداز آن از تشکیل سرمایه اش بیشتر باشد. در این شرایط، خالص دارایی‌های مالی بنگاه افزایش می‌یابد
- بنگاهی دارای خالص سرمایه گذاری منفی است که به علت کمتر بودن پس انداز نسبت به تشکیل سرمایه اش، نیازمند تامین مالی باشد. در این شرایط، خالص دارایی‌های مالی بنگاه کاهش می‌یابد
- بنگاهی که پس انداز و تشکیل سرمایه آن برابر باشد، خالص دارایی‌های مالی آن بدون تغییر خواهد ماند

مفاهیم، تعاریف و روابط اساسی

- ابزارهای مالی عبارتند از: پول نقد (ریال و ارز)، انواع سپرده‌ها (دیداری، مدت دار شامل کوتاه‌مدت و بلندمدت)، انواع وام‌ها (کوتاه‌مدت، بلندمدت)، انواع اوراق بهادار به جز سهام (اوراق قرضه، اوراق مشارکت، ...)، سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌ها، اسناد تجاری و پیش‌پرداخت‌ها، سایر مطالبات مالی
- سطح تفصیل بیشتر در ارایه مبادلات ابزارهای مالی، احتمال کارایی برنامه‌های بهبود را افزایش خواهد داد

سنجه‌های اقتصادی عملکرد

ردیف	نام شاخص	روش محاسبه	تفسیر سنجه
۱	نسبت ارزش افزوده به ستانده	$\frac{\text{ارزش افزوده}}{\text{ستانده}}$	سهم بیشتر ارزش افزوده از ارزش ستانده به معنی کارایی کلی بنگاه است
۲	نسبت مصارف واسطه به ستانده	$\frac{\text{مصارف واسطه}}{\text{ستانده}}$	سهم بیشتر مصارف واسطه از ارزش ستانده به معنی ضعف در کارایی کلی بنگاه است
۳	بهره‌وری دستمزد	$\frac{\text{ارزش افزوده}}{\text{جبران خدمت}}$	کارایی و اثربخشی بنگاه به نسبت دستمزد پرداختی
۴	بهره‌وری نیروی کار	$\frac{\text{ارزش افزوده}}{\text{تعداد کارکنان}}$	کارایی و اثربخشی نیروی کار در ایجاد ارزش افزوده

سنجه‌های اقتصادی عملکرد

ردیف	نام شاخص	روش محاسبه	تفسیر سنجه
۵	سهم جبران خدمت از ارزش افزوده	$\frac{\text{جبران خدمت}}{\text{ارزش افزوده}}$	سهم جبران خدمت تخصیص یافته به نیروی کار از ارزش افزوده بنگاه
۶	بهره‌وری سرمایه	$\frac{\text{ارزش افزوده}}{\text{موجودی سرمایه}}$	کارایی و اثربخشی دارایی‌های ثابت در ایجاد ارزش افزوده
۷	بهره‌وری انرژی	$\frac{\text{ارزش افزوده}}{\text{هزینه‌های انرژی}}$	بهره‌وری مصرف انرژی در بنگاه

سنجه‌های اقتصادی عملکرد

ردیف	نام شاخص	روش محاسبه	تفسیر سنجه
۸	نسبت درآمد اولیه به ارزش افزوده	$\frac{\text{درآمد اولیه}}{\text{ارزش افزوده}}$	نقش خالص درآمد دارایی در عملیات (نسبت بیش از یک مطلوب است)
۹	نسبت درآمد قابل تصرف (پس انداز) به ارزش افزوده	$\frac{\text{پس انداز}}{\text{ارزش افزوده}}$	نسبت بالای پس انداز گویای توانایی بنگاه در انجام طرح های توسعه است
۱۰	نسبت پس انداز به تشکیل سرمایه	$\frac{\text{پس انداز}}{\text{تشکیل سرمایه}}$	نسبت بالای یک به معنی مازاد برای وام دهی است نسبت زیر یک بیانگر نیاز به تامین مالی است

سنجه‌های اقتصادی عملکرد

ردیف	نام شاخص	روش محاسبه	تفسیر سنجه
۸	بهره‌وری نیروی کار	$\frac{\text{ارزش افزوده به قیمت ثابت}}{\text{نیروی کار}}$	به ازای هر واحد نیروی کار چقدر ارزش افزوده حاصل می شود
۹	بهره‌وری سرمایه	$\frac{\text{ارزش افزوده به قیمت ثابت}}{\text{موجودی سرمایه به قیمت ثابت}}$	به ازای هر واحد سرمایه چقدر ارزش افزوده حاصل می شود
۱۰	بهره‌وری کل عوامل	$\frac{\text{ارزش افزوده به قیمت ثابت}}{\text{تلفیق نهاده ها}}$	آن بخش از ارزش افزوده که حاصل کار و سرمایه نیست

نماگرهای اقتصادی یک شرکت بیمه نمونه (میلیون ریال)

۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	اقلام غیر مالی
۴,۳۷۷,۴۲۰	۳,۶۳۸,۹۹۰	۳,۲۶۶,۰۲۸	۲,۹۳۶,۳۰۵	۲,۶۴۷,۰۷۴	ستانده
۲,۳۵۵,۴۰۱	۱,۷۹۶,۱۵۰	۱,۶۶۶,۱۳۵	۱,۴۷۷,۰۵۵	۱,۳۰۹,۲۳۱	واسطه
۲,۰۲۲,۰۱۹	۱,۸۴۲,۸۴۰	۱,۵۹۹,۸۹۳	۱,۴۵۹,۲۵۰	۱,۳۳۷,۸۴۳	افزوده
۱,۳۰۴,۶۸۷	۱,۱۸۳,۷۰۹	۹۴۹,۴۶۸	۸۴۸,۴۷۹	۷۴۷,۴۷۱	جبران خدمات
۷۱۷,۳۳۲	۶۵۹,۱۳۱	۶۵۰,۴۲۵	۶۱۰,۷۷۱	۵۹۰,۳۷۲	مازاد عملیاتی
۰	۰	۰	۰	۰	درآمد مالکیت دریافتنی
۶۲۱,۸۰۷	۲۴۰,۷۳۲	۳۲۲,۱۱۰	۱۶۵,۶۰۰	۱۸۰,۰۰۰	درآمد مالکیت پرداختنی
۹۵,۵۲۴	۴۱۸,۳۹۹	۳۲۸,۳۱۵	۴۵,۱۶۹	۴۱۰,۳۷۲	پس انداز ناخالص و سایر منابع داخلی
۳۲۲,۵۶۱	۳۰۶,۶۶۸	-۱۵,۷۷۷	۳۴۸,۰۴۷		تشکیل سرمایه ناخالص
-۲۲۷,۰۳۷	۱۱۱,۷۳۱	۳۴۴,۰۹۲	-۳۰۲,۸۷۸	-	شکاف پس انداز/سرمایه گذاری

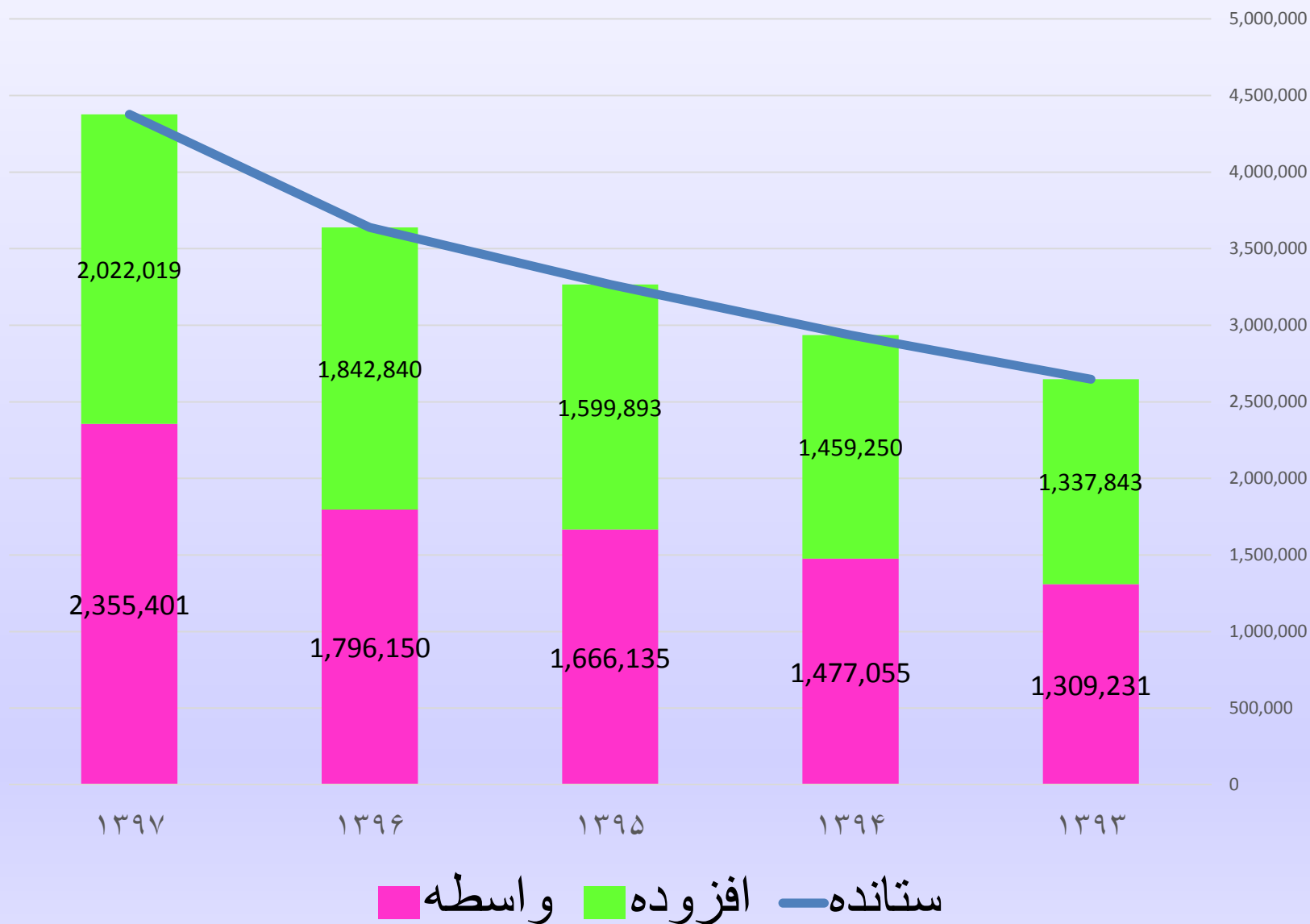
نماگرهای اقتصادی یک شرکت بیمه نمونه (میلیون ریال)

۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	اقلام مالی
۳۶۸,۵۸۳	-۱۹۵,۷۸۵	-۷۳۳,۰۵۸	۵۱۷,۵۴۹	پول نقد
-۱۱۸,۷۷۳	۷۳۰,۶۱۰	۳۵۳,۰۴۲	-۲۰۸,۸۱۹	سپرده‌ها
۲,۶۲۱,۵۳۱	۸۹۹,۷۱۴	۱,۸۷۳,۲۶۷	۱۲۴,۴۰۹	اوراق بهادار به جز سهام
۰	۰	۰	-۴۰۰,۰۰۰	سرمایه و مشارکت در شرکت‌ها
۰	۰	۰	۰	وام
۴۶۸,۷۸۵	-۵۰۸,۴۵۵	-۳۳۵,۶۴۷	۱۳۷,۸۷۱	اسناد تجاری و پیش‌پرداخت‌ها
۳۹۵,۰۰۶	-۴۸۷,۴۸۴	-۲۹۷,۳۵۴	-۱۷۶,۰۲۴	اسناد دریافتنی بلندمدت
۱,۹۸۰	۱,۹۵۴	-۱۱۱	-۵,۲۰۷	پیش‌پرداخت‌ها
۷۱,۷۹۹	-۲۲,۹۲۵	-۳۸,۱۸۲	۳۱۹,۱۰۲	سایر حساب‌ها و اسناد دریافتنی
-۳,۵۶۷,۱۶۳	-۸۱۴,۳۵۳	-۸۱۳,۵۱۲	-۴۷۳,۸۸۸	سایر مطالبات
-۴,۹۰۵,۱۶۷	-۳,۱۹۲,۹۲۷	-۱,۷۰۴,۱۷۴	-۲,۶۲۷,۹۲۸	بلندمدت
-۴,۷۳۱,۰۰۰	-۳,۰۱۳,۸۷۸	-۱,۵۷۹,۰۱۶	-۲,۵۰۰,۸۳۵	ناخالص ذخایر فنی
-۴۵,۶۰۹	-۷۹,۹۷۵	-۴۸,۶۰۴	-۵۲,۲۶۳	حق بیمه سال‌های آتی
-۱۲۸,۵۵۸	-۹۹,۰۷۴	-۷۶,۵۵۴	-۷۴,۸۳۰	ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان
۱,۳۳۸,۰۰۴	۲,۳۷۸,۵۷۴	۸۹۰,۶۶۲	۲,۱۵۴,۰۴۰	کوتاه مدت
-۲۲,۰۳۶	۴۳۲	-۵,۹۶۶	۲۰۶,۱۳۶	مطالبه از بیمه مرکزی
۱,۳۱۸,۹۴۴	۱,۵۴۶,۹۶۹	۶۲۴,۵۶۳	۱,۶۱۵,۹۵۸	مطالبات از بیمه‌گذاران و نمایندگان
-۵۳۴,۵۷۹	۴۹,۳۲۳	-۱۵۲,۱۹۷	۴۱۷,۳۰۱	مطالبات از شرکت‌های بیمه داخلی
۲۸۱,۱۱۳	-۱۲۷,۵۱۴	۱۱۷,۵۷۴	۹,۲۱۴	مطالبات از شرکت‌های بیمه خارجی
۲۹۵,۱۳۹	۹۰۰,۹۵۹	۳۰۷,۸۰۱	-۱۲۲,۵۳۷	سهام بیمه‌گران اتکایی از ذخایر
-۵۷۷	۸,۴۰۵	-۱,۱۱۳	۲۷,۹۶۸	سایر
-۲۲۷,۰۳۷	۱۱۱,۷۳۱	۳۴۴,۰۹۲	-۳۰۲,۸۷۸	کل

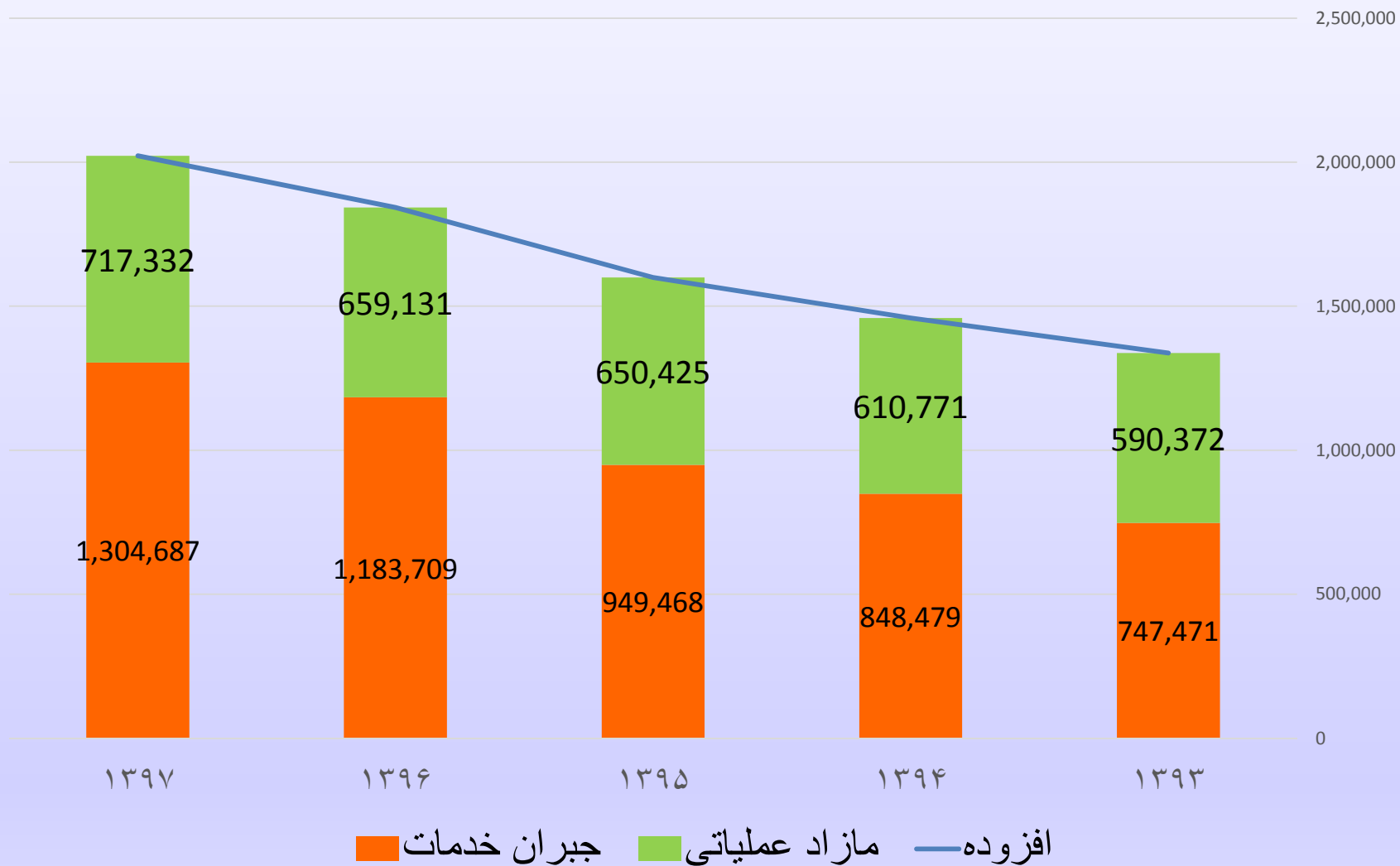
سنجه‌های اقتصادی عملکرد یک شرکت بیمه نمونه (درصد)

سنجه‌ها	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷
ارزش افزوده به ستانده	۵۱	۵۰	۴۹	۵۱	۴۶
مصارف واسطه به ستانده	۴۹	۵۰	۵۱	۴۹	۵۴
بهره وری دستمزد	۱۷۹	۱۷۲	۱۶۹	۱۵۶	۱۵۵
سهم جبران خدمات از ارزش افزوده	۵۶	۵۸	۵۹	۶۴	۶۵
درآمد اولیه به ارزش افزوده	۸۷	۸۹	۸۰	۸۷	۶۹
پس انداز به ارزش افزوده	۳۱	۳	۲۱	۲۳	۵
پس انداز به تشکیل سرمایه	-	۱۳	#	۱۳۶	۳۰

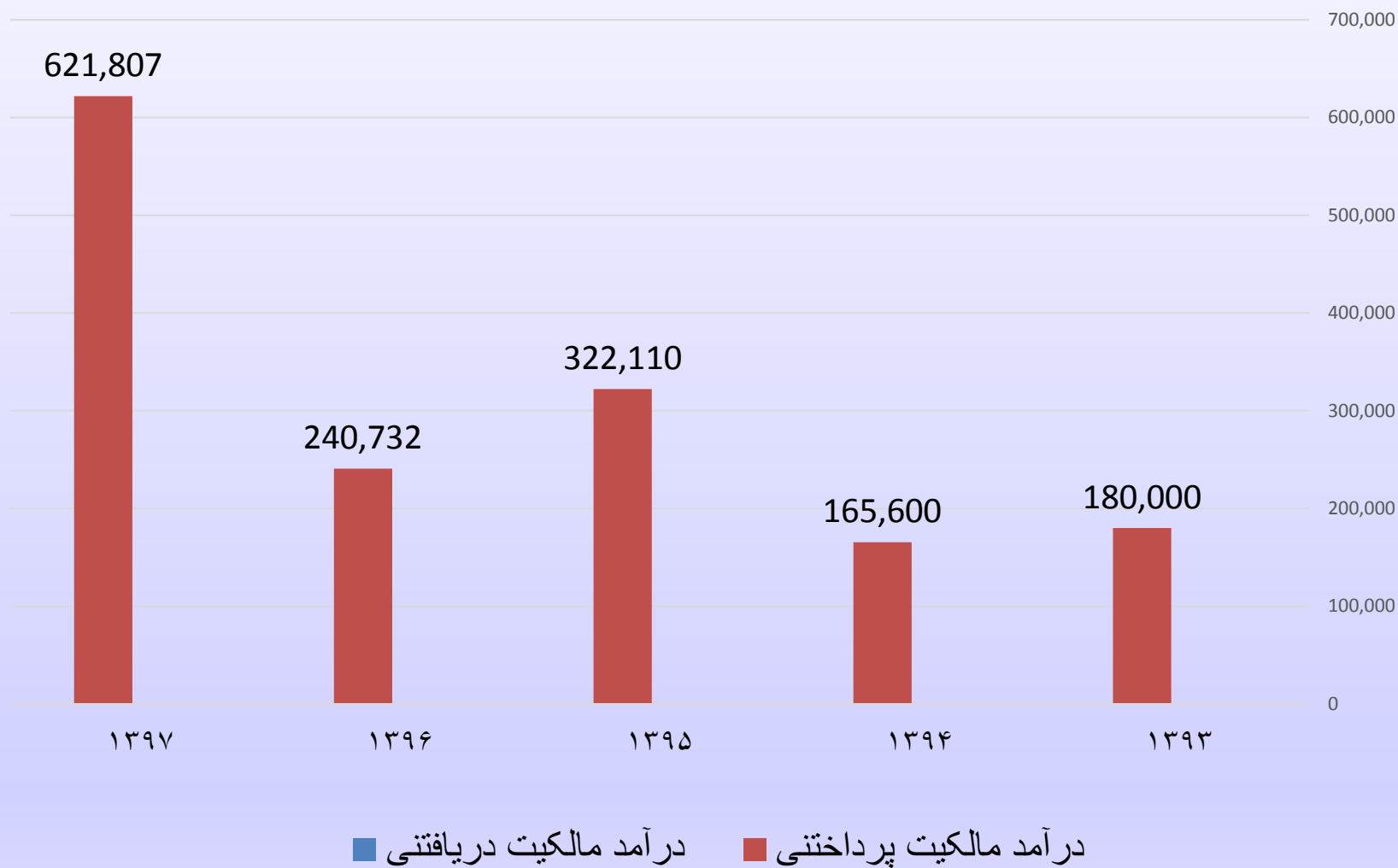
ارزش ستانده و اجزای آن برای یک شرکت بیمه نمونه (میلیون ریال)

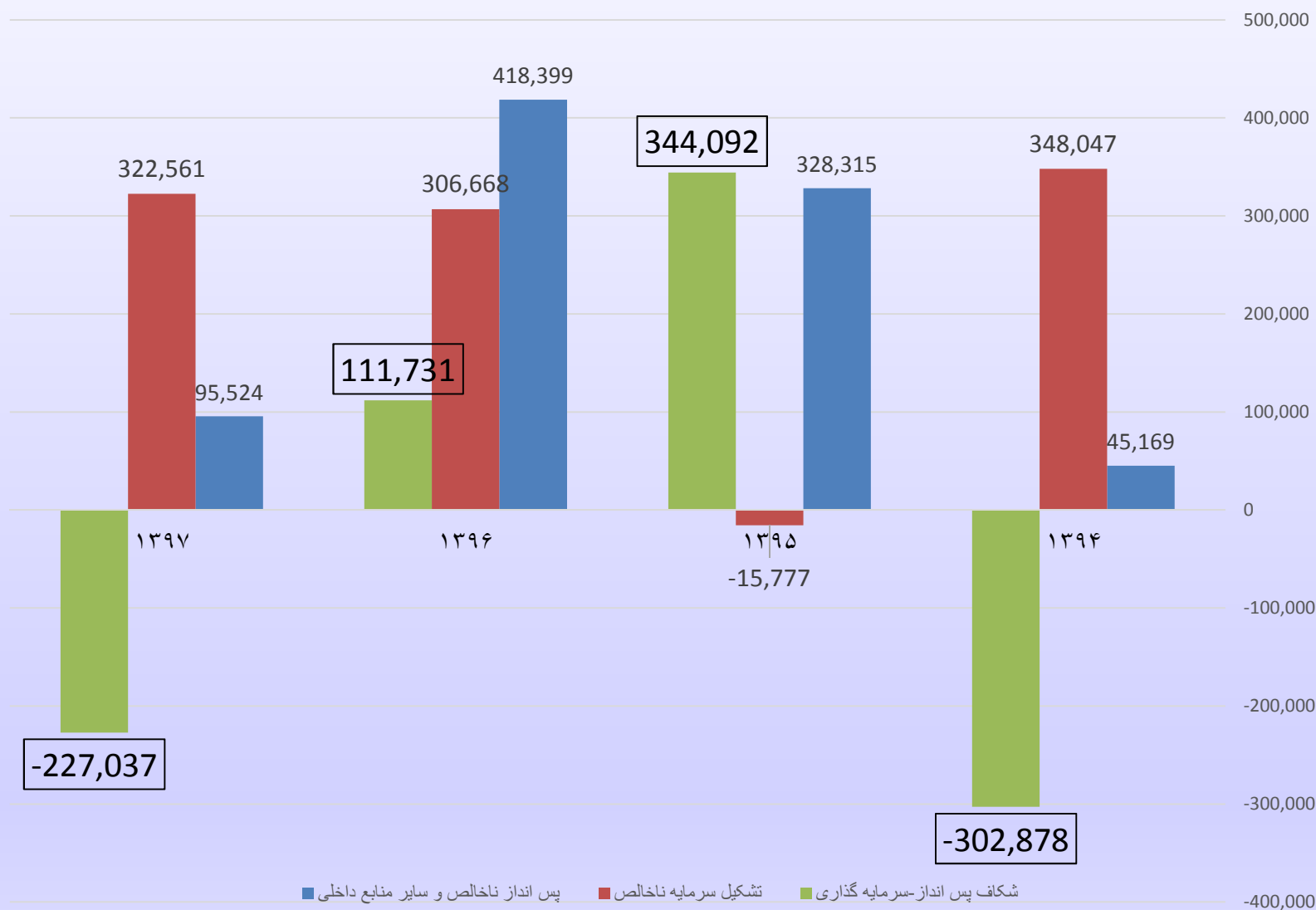
ارزش افزوده و اجزای آن برای یک شرکت بیمه نمونه (میلیون ریال)

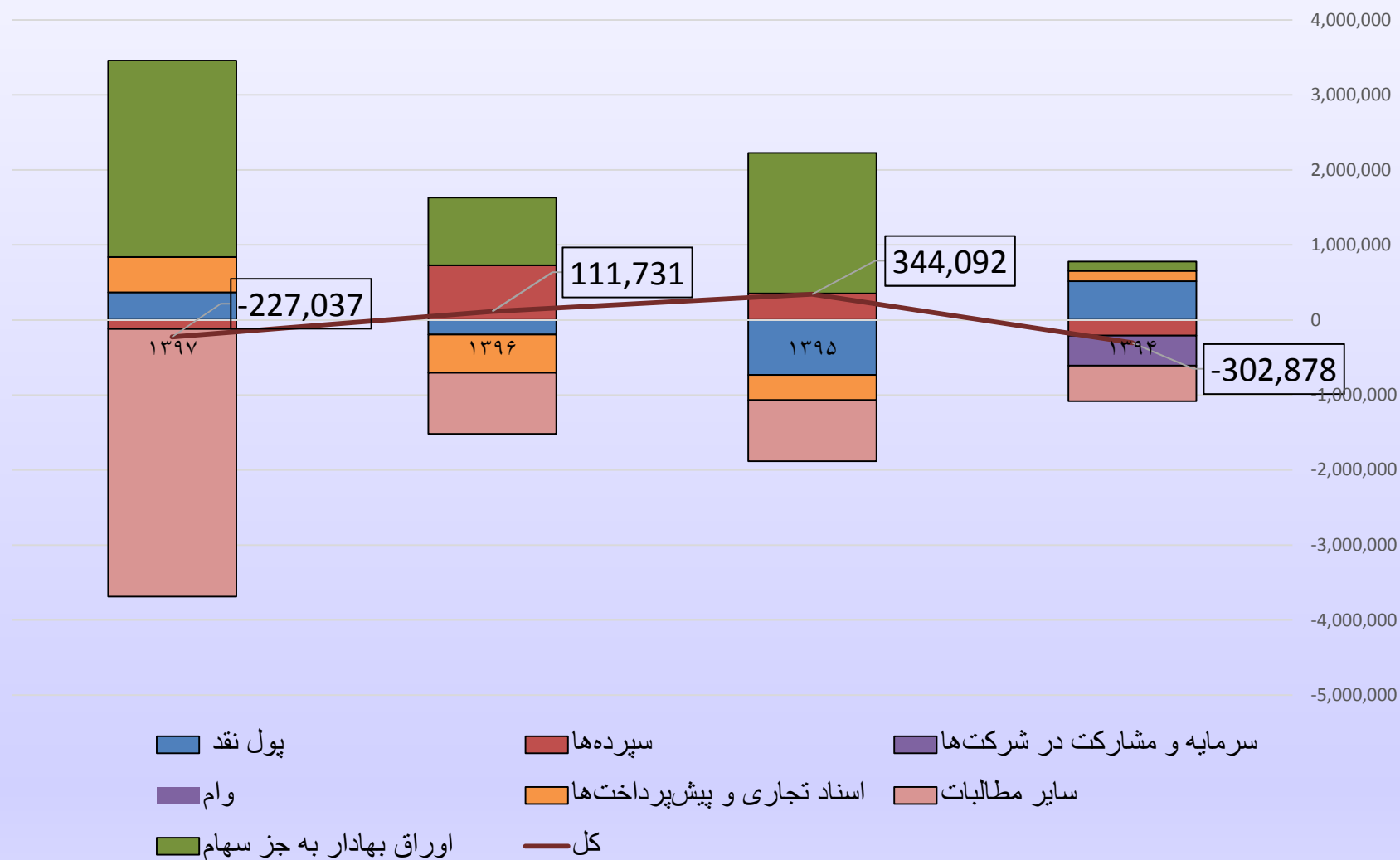
درآمد دارایی‌های یک شرکت بیمه نمونه (میلیون ریال)

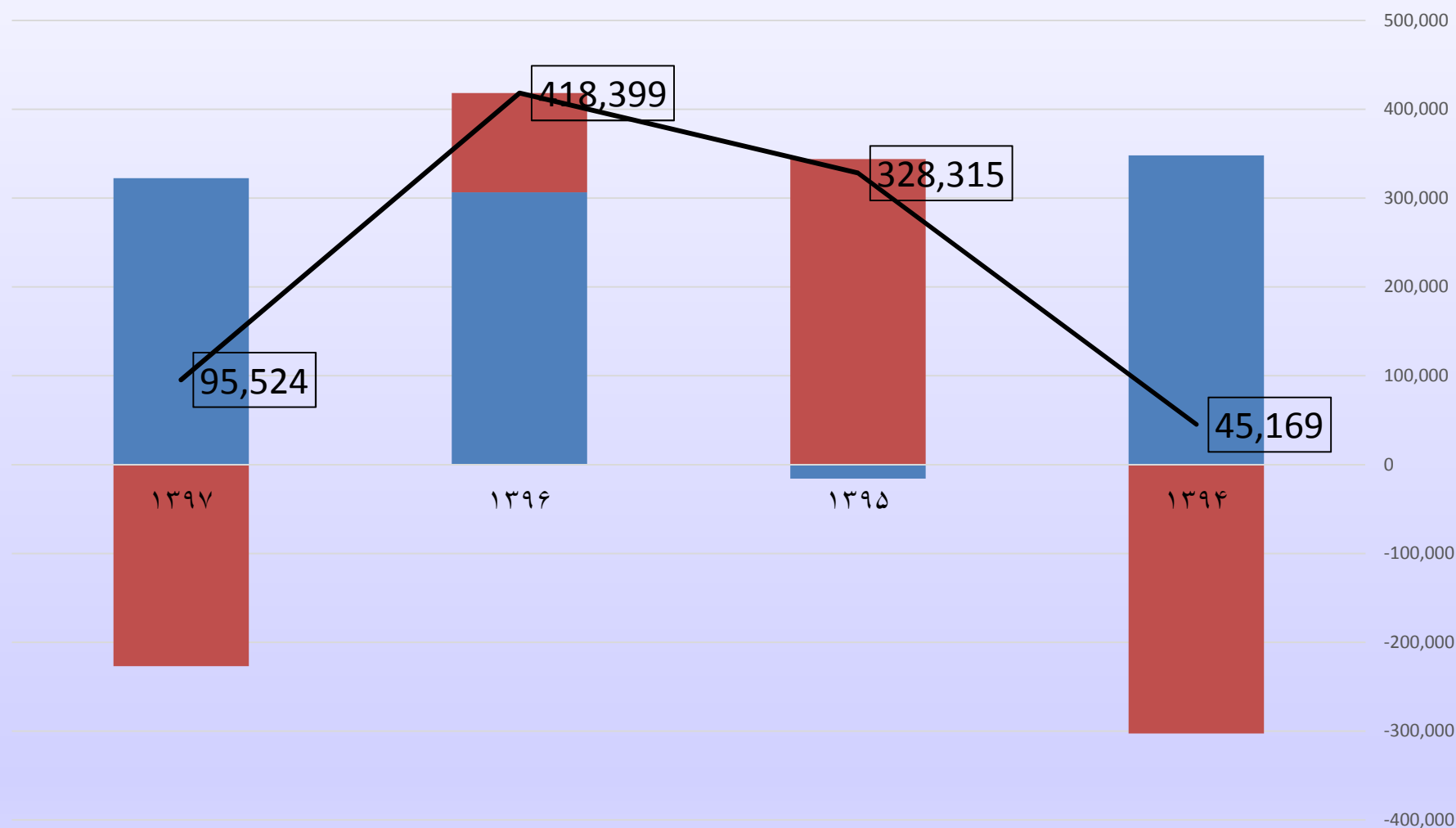
شکاف پس انداز / سرمایه گذاری برای یک شرکت بیمه نمونه (میلیون ریال)

تغییر در خالص دارایی‌های مالی برای یک شرکت بیمه نمونه (میلیون ریال)

تغییر در خالص ارزش ویژه برای یک شرکت بیمه نمونه (میلیون ریال)

تغییر کل — تغییر در ارزش بابت خالص دارایی‌های مالی تغییر در ارزش بابت تشکیل سرمایه

باتشکر